

Prof. dr hab. Jacek Adamczak
Uniwersytet Artystyczny im. Magdaleny Abakanowicz w Poznaniu
Wydział Animacji i Intermediów

Poznań, 27.06.2025 r.

Recenzja pracy doktorskiej
Pani mgr Anity Neeti Kwatkowskiej-Naqvi
sporządzona w wyniku postępowania o nadanie stopnia doktora
w dziedzinie sztuki, dyscyplinie sztuki filmowe i teatralne
i wyznaczeniu mi funkcji recenzenta przez
Uczelnianą Komisję ds. Stopni
Państwowej Wyższej Szkoły Filmowej, Telewizyjnej i Teatralnej
im. Leona Schillera w Łodzi

Informacja o Kandydatce

Pani mgr Anita Neeti Kwiatkowska-Naqvi urodziła się 18 września 1986 r. w Krakowie. W 2004 r. podjęła studia na kierunku Psychologia na Wydziale Psychologii Uniwersytetu Warszawskiego, uzyskując w dniu 26 stycznia 2010 r. tytuł zawodowy magistra. W 2009 rozpoczęła kolejne studia na kierunku Realizacja Obrazu Filmowego, Telewizyjnego i Fotografia, specjalność Film animowany i Efekty Specjalne, na Wydziale Operatorskim i Realizacji Telewizyjnej Państwowej Wyższej Szkoły Filmowej, Telewizyjnej i Teatralnej im. Leona Schillera w Łodzi, zakończone uzyskaniem w dniu 19 września 2015 r. tytułu magistra sztuki. W trakcie studiów otrzymała w 2012 r. i 2013 r. Nagrody Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego za wybitne osiągnięcia dla studentów uczelni artystycznych. Od 2016 r. do 2023 r. była słuchaczką studiów doktoranckich na Wydziale Operatorskim i Realizacji Telewizyjnej PWSFTViT im. L. Schillera w Łodzi.

Po ukończeniu studiów rozpoczyna pracę artystyczną, a jej filmografia po uzyskaniu dyplomu zawiera 6 tytułów, w których Kandydatka była autorką scenariuszy i pełniła funkcję reżyserki: „Solo na dwie” 2015 r. (nadal w produkcji), „Locus” 2016 r., „Warszawa” 2017 r., „Srebro ryb” 2020 r., „In Side” 2023 r. oraz „MoMo i LuLu” z 2023 r.

Film „Locus” przyniósł Autorce w 2016 r. Nagrodę Grand Prix na Europejskim Festiwalu Filmu Animowanego Balkanima w Belgradzie oraz Nagrodę ASIFA podczas 23 edycji Międzynarodowego Festiwalu Filmowego

Etiuda&Anima w Krakowie. Przysłowiowy „deszcz” 10 nagród i wyróżnień spadł na film „Ab ovo”, zrealizowany jeszcze w trakcie studiów, z których należy wymienić: Nagrodę Kryształ dla najlepszego filmu studenckiego na Annecy International Film Festival, Francja, Złoty Pegaz dla najlepszego filmu animowanego na Międzynarodowym Festiwalu Filmu Animowanego Animator w Poznaniu czy Nagrodę Srebrny Delfin dla Najlepszego Filmu Krótkometrażowego na Xiamen International Animation Festival w Xiamen, Chiny. Wszystkie nagrody zostały przyznane w 2013 r.

Ważną działalnością w życiu zawodowym Kandydatki jest rola producentki filmowej w LeLe Crossmedia Production Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie. To firma, której *„Głównym celem jest produkcja oraz promocja filmów ambitnych, niezależnych, o wysokim poziomie artystycznym i merytorycznym”*, o czym dowiadujemy się z oficjalnej strony internetowej przedsiębiorstwa.

Ocena pracy doktorskiej

Praca doktorska mgr Anity Neeti Kwiatkowskiej-Naqvi składa się z dzieła artystycznego, którym jest film animowany pt. „Srebro ryb” oraz rozprawy teoretycznej „Srebro ryb. Materialność w animacji poklatkowej”. Rolę promotora pełni prof. dr hab. Piotr Dumala, pracownik badawczo-dydaktyczny PWSFTViT w Łodzi.

„Srebro ryb” to pięciominutowy animowany teledysk do utworu muzycznego grupy Odpocznó, inspirowanej się muzyką ludową ziemi opoczyńskiej. Utwór muzyczny *Srebro ryb* powstał z połączenia, przez wokalistkę zespołu Joannę Gancarczyk, przyspiewek ludowych z japońskim wierszem haiku *Srebro ryb* autorstwa Matsuo Bashō.

Realizacja Kandydatki nosi wszystkie znamiona filmu autorskiego, w którym była twórczynią pomysłu/scenariusza, opracowania plastycznego, reżyserką, a co najważniejsze animatorką. Kandydatka zrealizowała obraz w technice animacji plastelinowej, poddając tworzywo klasycznemu procesowi animacji poklatkowej pod kamerą. Ten pierwotny i twórczy etap animacji jest dla tej realizacji fundamentalny. To on decyduje i wyznacza pole późniejszemu kreatywnemu compositingowi, który ukształtował ostateczną formę dzieła. Wybór materii i techniki realizacji dla filmu animowanego, uważam za podstawową decyzję reżyserską i dlatego w tym kontekście wystawiam Autorce teledysku ocenę bardzo dobrą. Kandydatka wybierając plastelinę i kształtując jej materię w sposób malarski na szkle (clay painting), znakomicie znalazła ekwiwalent materii ruchomego obrazu do warstwy audytywnej. Muzyka i barwa wokalu Joanny Gancarczyk, odnajduje się i tworzy wraz z plastycznym obrazem jednorodną przestrzeń filmową. Pomimo figuratywnych obiektów, Autorka unika tautologicznych odniesień do tekstu piosenki, co jest częstym zjawiskiem w tym

gatunku. Zawdzięcza to świadomemu i przeprowadzonemu w ekspresyjny sposób procesowi animacji, którego celem jest także odmaterializowanie tworzywa. Kandydatka swoim współczesnym działaniem, odpowiada tezom Kazimierza Urbańskiego wyrażonym sześćdziesiąt lat temu: *„Znaleźć tworzywo i odszukać jego ruch - to połowa sukcesu, temat nasunie się sam. Nie musi on być zamknięty w formę literacką, może ją zastąpić konstrukcja poetycka”*. (Kwartalnik Filmowy nr 4.1964 r., str. 34.) Decydując się na malarską fakturę plasteliny, wzmocnioną przenikaniem się transparentnych warstw, Autorka uzyskuje lekką kinetyczną fakturę ruchu. Delikatna, cienka tekstura plam, przez którą przenika światło, pozbawiona jest do końca fizycznych właściwości plasteliny. „Srebro ryb” jest doskonałym przykładem pokazującym wagę faktury dla formy plastycznej. Przecież obraz animacji, bez względu na wybór tworzywa, jest zawsze ze swej natury plastyczny. Zatem faktura, w aspekcie wyboru tworzywa jaki i narzędzia, które kształtuje jej naturalną teksturę, jest jednym z głównych środków wyrazu warstwy plastycznej. Zwykła plastelina, dzięki kinetycznej dematerializacji, staje się metafizycznym aktorem i to jest dla mnie największym osiągnięciem Autorki. O tym istotnym dla niej aspekcie faktury, czytamy w rozdziale 1.3 rozprawy pt. „Wybór technik analogowych w cyfrowym świecie”: *./.../ W animacji plastelinowej ważny jest ślad narzędzia - pędzla, piórka, dłoni animatora - pozostawiony w tworzywie. Znak - osobiste dotknięcie autora, czy poprzez zostawienie fizycznego śladu narzędzia, czy palca, odróżniające dzieło człowieka od generowanych obrazów. /.../ Animacja plastelinowa pozwala twórcy na „wchodzenie” w materię nie poprzez analizę, ale przez odczuwanie zmysłami.*” (str. 42). To swoisty artystyczny manifest Autorki, gdzie faktura jest nie tylko ważnym plastycznym składnikiem formy, ale śladem, podpisem twórcy. Faktura w tym znaczeniu jest prawdziwym, oryginalnym i niepowtarzalnym odzwierciedleniem intymnego procesu animacji poklatkowej. Proces taki, wymaga od animatora szczególnych predyspozycji intelektualnych i warsztatowych. Zgadzam się także z Kandydatką, że wybrana materia determinuje charakter animacji, ale rolą wrażliwego twórcy animatora, jest znalezienie w każdej z nich ukrytych, unikatowych walorów kinetycznych. Oglądając „Srebro ryb”, odnajduję taką świadomość materii. Pozwala ona, wraz z pozytywnymi i kreatywnymi emocjami Autorki, kształtować oryginalny obraz. Szlachetność wizualną formy teledysku, dopełniają kolejne trafne decyzje realizacyjne takie jak: monochromatyczność palety czy dynamiczna gradacja złożonych planów. Inteligentne wykorzystanie, na etapie compositingu, nowoczesnych cyfrowych środków składania warstw obrazu, absolutnie nie odbiera kadrom naturalnego charakteru.

Ciekawy jest także w tej realizacji pomysł rytmiczny niektórych ujęć, nawiązujący do tanecznego kroku oberka jak i zabawek optycznych z prehistorii kina. Autorka wykorzystuje w tym celu cykle animacyjne zapętlone w okręgu, niczym tancerze widziani z góry. To wyraźny kontrapunkt dla efemerycznych i otwartych kompozycji poprzednich scen. Rozumiejąc ideę ‘zarwanej rytmiki’

oberka, szkoda mi tylko zbyt mechanicznego w wyrazie ujęcia ruchu delfinów (00:00:02:59 – 00:00:03:12). Zaraz po tym ujęciu oglądamy znakomitą sceną multiplikowanych wirujących cykli, gdzie owo 'zarwanie' jest ciekawym atutem rytmicznym i wizualnym. Może przyjęty cykl, powinien zawierać inne fazy ruchu, lub być też kompozycyjnie zwielokrotniony? Ale to tylko drobna uwaga, nie zmieniająca mojej wcześniejszej oceny filmu.

Z ogromnym zaciekawieniem przystąpiłem także do lektury rozprawy teoretycznej Autorki, ze względu na temat problematyki „materialności w animacji poklatkowej”. Zagadnienie to, jest dla mnie jednym z najważniejszych aspektów kształtowania materii w procesie animacji bez względu na technikę realizacyjną. Faktura kinetyczna materii plastycznej, wynikająca z procesu animacji i równoległej rejestracji jej tekstury, przynosi, jak zaznaczyłem już wyżej, oryginalne odbicie wrażliwości i emocji realizatora. Kandydatka z dużą wnikliwością i wiedzą, popartą własnym doświadczeniem, w sposób przejrzysty wprowadza czytelnika w wysublimowane zagadnienia poklatkowego procesu animacji materia plasteliny. Może to zbyt banalne określenie, jak na recenzję przystało, ale Autorka doskonale wie o czym pisze. Mam co do tego głębokie przekonanie. Z wszystkimi tezami, wnioskami i przemyśleniami Kandydatki zgadzam się w pełni. Odnajduję w tekście także nowe i interesujące aspekty tej problematyki jak w Rozdziale 2.1.1. pt. „Materialność, haptyczność, taktylność. Teoria i praktyka”, który jest szczególnym przykładem bardzo głębokiej analizy tematu. Tak ciekawe ujęcie problematyki materii, potwierdza wiedzę i przygotowanie intelektualne Kandydatki do samodzielnej pracy twórczej. Na początku wskazanego rozdziału, Autorka stwierdza: *„Trudno znaleźć aparat pojęciowy, który pozwala w wyczerpujący sposób opisać ważne dla mnie konteksty. Niewystarczające wydają się być zarówno teorie filmoznawcze, nie uwzględniające zazwyczaj specyfiki filmu animowanego, jak i aparat pojęciowy związany z psychofizjologią odbioru bodźców”* (str. 45). Uważam, że rozprawa doktorska Kandydatki jest cennym dokonaniem analitycznym na polu teorii filmu animowanego. Jest to pierwsza, w moim dorobku recenzenta, rozprawa doktorska, która podejmuje tak istotne dla animacji zagadnienia estetyczne faktury materii. Zagadnienia, których niezaprzeczalny artystyczny wymiar możemy niestety obserwować tylko w niektórych w autorskich realizacjach.

Bardzo interesujący w zawartości merytorycznej jest także cały 1. rozdział rozprawy pt. „Historia i aktualny stan wiedzy”. Ten syntetyczny i reprezentatywny wybór zagadnień związanych z techniką animacji plastelinowej ukazuje, w kontekście współczesnych technologii cyfrowych, bogaty i ciągle aktualny potencjał twórczy, tkwiący w tradycyjnych analogowych technikach. Potwierdzają to przytoczone przez Autorkę sylwetki wybitnych twórców oraz krótkie, ale bardzo trafne, opisy najważniejszych tytułów w historii techniki plastelinowej. Zwłaszcza twórczość Veroniki Solomon i tutaj ponownie zgadzam

się z Kandydatką, jest przykładem współczesnego, oryginalnego wykorzystania materii dzięki tradycyjnym technikom procesu animacji. Technikom, które w dobie rozwijającej się sztucznej inteligencji, mogą być jedynym obszarem „nieskrepowanej” wolności twórczej, o której nadmienia także Autorka. Całość rozprawy teoretycznej oceniam bardzo wysoko.

Konkluzja

Pani mgr Anita Netii Kwiatkowska-Naqvi to reżyserka i animatorka, którą cechuje wnikliwość w podejmowaniu decyzji realizatorskich. W swojej twórczości sięga do źródeł animacji i jej tradycyjnych technik, umiejętnie wzbogacając formę filmową, poprzez wykorzystanie nowoczesnych narzędzi. Artystka poszukująca, która potrafi dokonać także rzetelnej analizy zjawisk, zachodzących nieustannie w obszarze filmu animowanego.

Stwierdzam, że złożona przez Kandydatkę Praca doktorska składająca się z dzieła artystycznego którym jest film animowany pt. „Srebro ryb” oraz rozprawy teoretycznej pt. „Srebro ryb. Materialność w animacji poklatkowej” jest oryginalnym rozwiązaniem przyjętego celu badawczego, czym spełnia art. 187 Ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce z dnia 20 lipca 2018 r.

W związku z powyższym Pani mgr Anita Neeti Kwiatkowska-Naqvi w pełni zasługuje na nadanie Jej stopnia doktora w dziedzinie sztuki, dyscyplinie sztuki filmowe i teatralne.

